

Ở Sài Gòn

Đàm Hà Phú

Tôi sinh ra ở Hà Tĩnh, lớn lên ở Nha Trang và định cư ở Sài Gòn từ năm 18 tuổi đến giờ, vậy mà cứ năm lần bảy lượt muốn viết một cái gì về Sài Gòn, tôi viết rồi lại ngưng vì không biết viết gì. Tôi đã ở Sài Gòn 20 năm, tôi viết nhiều vậy mà chưa viết gì về Sài Gòn, kể ra cũng còn thiếu.

Sài Gòn là mảnh đất kỳ lạ. Nó kỳ lạ đến nỗi người ta luôn nghĩ về Sài Gòn mà lại chẳng biết viết gì, nói gì về nó. Nó kỳ lạ đến nỗi làm cho người ta luôn nhớ về nó khi đang ở trong lòng nó. Người ta thương Sài Gòn bằng một thứ tình cảm mơ hồ nhưng mãnh liệt đến nghẹt thở, nhưng như kiểu một thứ tình nghĩa khác, không phải là quê hương.

Tôi đến Sài Gòn lần đầu tiên năm 1991 trên một cái xe cấp cứu. Không phải xe cấp cứu chở tôi mà là tôi quá giang xe cấp cứu chở một bệnh nhân bị viêm màng não từ Khánh Hoà chuyển vào Sài Gòn. Tôi nhớ như in khi người tài xế lần đầu vào Sài Gòn đã đi vào đường một chiều và bị hàng loạt xe honda suýt đụng phải, đó là lần đầu tiên cả tôi và anh tài xế có khái niệm về "đường một chiều" lúc đó tôi vẫn luôn tự hỏi những người muốn đi chiều ngược lại của con đường thì họ phải đi như thế nào. Sau này thì tôi đã biết, những con đường ở Sài Gòn như sông, đôi khi muốn trở về chỗ cũ, bạn phải đi trên một con sông khác.

Tôi nhớ mình đã tháo cái nhẫn hai chỉ vàng trên tay để nhét vô vớ vì nghe nói cướp ở Sài Gòn sẵn sàng chặt tay bạn chỉ để cướp một chỉ vàng. Sài Gòn với tôi ngày ấy là một chốn náo nhiệt, nhiều hiểm nguy và cạm bẫy, như một cái chợ khổng lồ, nơi mà bạn nghĩ mình sẽ đến khi đủ 18 tuổi.

Ngày đó, ấn tượng đầu tiên của tôi là Sài Gòn quá lớn và quá đông. Tới bây giờ, ấn tượng của tôi cũng vẫn y như vậy Sài Gòn quá đông và quá lớn. Sài Gòn lớn, tôi độ nó phải lớn hơn cả Singapore hay Hồng Kong. Từ ruộng đồng Hóc Môn menh menh ra đến biển Cần Giờ bạt ngàn rừng ngập mặn; từ vườn trái cây Thủ Đức nổi tiếng chạy mút đến miệt Bình Chánh xa xôi, ở đâu cũng là đất Sài Gòn. Câu nói tôi nhớ nhất về Sài Gòn mà tôi từng nghe là từ một ông già đã 40 năm chạy xích lô: "*không ai dám vỗ ngực nói mình biết hết đất Sài Gòn*"

Sài Gòn đông. Ngoài đường, trong chợ, hàng quán... đều ngùn ngụt người. Từ khu Chợ Lớn đầy người Hoa nói tiếng Hoa đến khu Dân Sinh kiếm cái gì cũng có mà giả như không có người ta cũng kiếm cho bằng được để làm bạn vui lòng. Từ những đường phố luôn tấp nập người xe đến mức bạn tự hỏi liệu người Sài Gòn có ai ở trong nhà không, hay tất cả đều đang ở ngoài đường, đến những cái chợ bán buôn đủ loại mặt hàng thâu đêm suốt sáng, đâu đâu cũng đầy người, càng ngày càng đông. Tôi dám cá rằng hơn phân nửa số người bạn gặp ở Sài Gòn đều không phải là người Sài Gòn chính gốc. Họ đến từ đâu đó y như tôi.

Ở Sài Gòn có một thứ không khí khác, không giống bất cứ nơi đâu, có lẽ được quánh đặc bởi bụi, khói, bởi mùi mồ hôi, mùi đồ ăn, bởi tiếng xe, tiếng người, bởi muôn ngàn âm thanh, màu sắc... mà một khi đã quen hít thở với nó, bạn sẽ không bao giờ quên được, nếu không nói là khó mà rời xa được.

Sài Gòn đã dung nạp vào nó đủ mọi hạng người, từ anh trí thức hàn lâm đến chị bán trôn nuôi miệng đều cảm thấy đất này dễ sống hơn chỗ khác. Từ giới nghệ sĩ có tài và bất tài đến những bà buôn thúng bán bưng đều nuôi mộng lập nghiệp nơi mảnh đất lắm người nhiều xe này. Tất cả đều có thể nhận mình là người Sài Gòn, hoặc không nhận cũng không sao, Sài Gòn không so đo xuất xứ của bạn, cơ hội và rủi ro chia đều cho mỗi người.

Ở Sài Gòn, bạn hay chứng kiến những tai nạn giao thông nho nhỏ do xe máy, thường cả hai bên sau va chạm thường tự dựng xe lên, nhìn ngó xe của mình, xuýt xoa vài tiếng rồi nổ máy xe, hỏi thăm nhau một câu cho có rồi mạnh ai nấy đi. Ở Sài Gòn, thỉnh thoảng có người chạy theo bạn ngoài đường chỉ để nhắc bạn nhớ gạt chân chống xe hoặc coi chừng bị rút cái bóp lòi ra ở túi quần sau mà không cần quay đầu lại nhìn bạn để nhận một cái gạt đầu cảm ơn.

Ở Sài Gòn, bạn dễ thấy những quán xá tạm bợ và tối giản đến không ngờ, chỉ với một cái lon bò húc làm biểu tượng vậy mà bán không dưới 300 ly cà phê bằng cách bung đến tận nơi, có một xe bánh mì nhỏ chỉ bán buổi chiều tối mà doanh thu mỗi ngày lên đến chục triệu, có bà chỉ bán nước sâm lạnh vỉa hè mà sau 3 năm đã mua được căn nhà mặt tiền ở ngay chính nơi mà bà xin để xe nước sâm của mình. Thương hiệu là thứ không mơ hồ ở Sài Gòn, nó được bảo chứng bằng doanh thu, bằng tấm lòng người Sài Gòn.

Ở Sài Gòn, có nhiều bạn trẻ mặc đồ như Tây, ngồi ở cà phê máy lạnh với laptop để trước mặt và viết đơn xin việc, nhưng cũng có nhiều bậc trung niên mặc quần đùi, uống cà phê cóc vỉa hè, bàn chuyện xây cao ốc cho thuê. Ở Sài Gòn, bạn có thể xin làm phụ việc ở bất cứ đâu mà lương tháng có thể bằng một kế toán mới tốt nghiệp đại học, người ta có thể mua cùng một món đồ với giá chênh lệch nhau đến cả chục lần mà không hề áy náy. Người ta luôn có cảm tưởng cả Sài Gòn đang vận hành vì tiền nhưng người Sài Gòn thì lại không hề coi trọng chuyện tiền bạc.

Còn nhiều nữa, nhiều thứ nữa ở Sài Gòn mà tôi muốn viết rồi vẫn không viết được. Tôi xin kết bằng một câu chuyện nhỏ của tôi.

Công việc đầu tiên mà tôi làm để kiếm kế sinh nhai ở đất Sài Gòn là làm bốc xếp ở cảng. Hồi đó hàng hoá nhập nhiều mà phương tiện nâng hạ còn ít cho nên ở cảng có rất nhiều bốc xếp. Chúng tôi làm và được trả tiền công theo lô hàng. Một buổi tối nọ, chừng hơn mười giờ, trời mưa lớn. Tôi đạp xe từ cảng về sau ca làm. Đói bụng, lạnh và mệt làm tôi lả đi, tôi tấp đạp xe vào một mái hiên nhà và ngồi bệt xuống, rồi ngủ thiếp đi. Đột nhiên, tôi chợt giật mình thức dậy vì tiếng cửa sắt kéo ra, một người phụ nữ mở cửa và hỏi thăm tôi bằng cái giọng Nam bộ rất phúc hậu. Bà mở rộng cánh cửa cho tôi vào, bà đưa cho tôi một cái áo đàn ông để tôi thay ra và trong lúc tôi còn chưa kịp hiểu ra hoàn cảnh của mình thì chỉ ít phút sau, bà lại xuất hiện với một tô mì gói nghi ngút khói, tôi nhớ còn có cả mấy cọng ngò. Bà chỉ nói gọn:

- Nè cưng, ăn dzô là phở liền hà!

mà thiệt tình, ăn hết tô mì, tự nhiên tôi thấy "phở". Có lẽ vì vậy từ đó, tôi không nghĩ mình có thể sống ở đâu tốt hơn mảnh đất này. Tôi "phở" luôn từ đó tới giờ.

Tôi chịu không thể nhớ nổi căn nhà ấy, nó nằm đâu đó trên đường Yên Đỗ (Lý chính Thắng bây giờ) tôi cũng chịu không nhớ được gương mặt người phụ nữ ấy y như tất cả mọi phụ nữ ở thành phố này. Bạn đừng nghĩ là tôi vô ơn. Ở Sài Gòn, nói chuyện đó, chỉ nhận được một cái khoát tay khi người ta cảm ơn: "*Chuyện nhỏ mà, bỏ đi, ơn nghĩa gì cậu ơi!*"

Sài Gòn đúng là một mảnh đất lạ kỳ. Nó lạ kỳ cho đến nỗi, người ta nhớ nó khi đang ở trong lòng nó, vậy đó.

Đàm Hà Phú